

Ο Μ Ι Λ Ι Α

ΜΕΤΑ ΤΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΤΑΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΑΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ.

ΠΟΘΕΝ ἄρα γε ἐν ὀλίγῳ καιροῦ διασή-
ματι τόσον πολλά ἐπλήθυνεν ὁ ἀριθμὸς τῶν
μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ
τῶν ἱερέων ὄχλος πολὺς ἐπιστρέψαντες ἐ-
πίστευσαν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστόν; Ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἐστὶ τὸ πρῶ-
τον τῆς ἐπιστροφῆς αὐτῶν αἴτιον. Ἡ θεία
χάρις εὐροῦσα τότε τοὺς ἀξίους ἑαυτῆς,
ἐνήργει εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν, καὶ ἐπέ-
σρεφεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πλάνης αὐτῶν, καὶ
τὰ θαύματα δὲ τὰ ἐξαισία, τὰ καθ' ἑκάστην
ἡμέραν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων γινόμενα, ἔπει-

θον τὸν νοῦν αὐτῶν πρὸς ὑποδοχὴν τῆς ἀ-
ληθείας τῆς πίστεως. Πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ
ἡ δύναμις, ἣν ἔδωκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν λόγον,
τὸν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων κηρυττόμενον, ὡς
μαγνητὶς ἔσυρε τὴν ψυχὴν τῶν ἀκροατῶν
εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ. Πλὴν καὶ
αὐτὸ τὸ ὑπέρλαμπρον φῶς τῶν πολλῶν καὶ
μεγάλων ἀρετῶν τῶν Ἀποστόλων πολλὰ
ἐφώτιζε καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν τῶν
ἀκροωμένων τὸν λόγον τῆς πίστεως· τὸ
φῶς τῆς ἀρετῆς ἔχει δύναμιν, ἣτις θαυμα-
σίως καὶ φωτίζει καὶ πείθει τὸν νοῦν τοῦ

Ματθ. 6.
16.

ἀνθρώπου, καὶ ἐφέλκει αὐτόν πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν ὑπὸ τοῦ ἐναρέτου διδασκομένων. « Οὕτω λαμψάτω, εἶπεν ὁ κύριος, » τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, » ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ » δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς » οὐρανοῖς. » Καθὼς δὲ τὸ φῶς τῶν καλῶν ἔργων φωτίζει τοὺς πιστοὺς, καὶ διεγείρει αὐτοὺς πρὸς δοξολογίαν τοῦ θεοῦ· οὕτω φωτίζει καὶ τοὺς ἀπίστους, καὶ ἐξεγείρει τὸν νοῦν αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἐπίγνωσιν. Ἐνεργεῖ δὲ ἐν ἡμῖν τῆς ἀρετῆς τὸ φῶς, εἴτε ἐπειδὴ αἱ ἀρεταὶ εἰσὶν ἔργα τῆς θείας χάριτος, εἴτε ἐπειδὴ τῆς ἀρετῆς τὰ σπέρματα ἐμπεφυτευμένα εἰσὶν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ ἀρέσκουσι καὶ ἐφέλκουσιν. Αἰσθητὴ γίνεται ἐσωτερικῶς τούτου τοῦ φωτός ἡ ἐνέργεια, διότι ὅταν βλέπωμεν τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα, αἰσθανόμεθα συνειδήσεως ἔλεγχον, καρδίας κατάνυξιν, μιμήσεως ἐπιθυμίαν, κλίσιν πρὸς ὑπακοὴν τῶν ὑπὸ τοῦ ἐργάτου τῶν ἀρετῶν λεγομένων καὶ διδασκομένων. Βλέποντες τὴν ἀγιότητα τῶν ἔργων τοῦ διδασκάλου, συμπεραίνομεν, ὅτι καθὼς εἰσὶν ἅγια τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὕτως ἀληθινὰ καὶ ἅγια εἰσὶν ὅσα αὐτὸς διδάσκει· ὅσον δὲ περισσότερα ἢ ἀρετῆ, τόσον περισσότερον ἐστὶ καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς φῶς· ὅσον δὲ περισσότερον τὸ φῶς, τοσοῦτον περισσότερος καὶ ὁ φωτισμός. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἀποστόλων ὑπὲρ ἄλλοτε ποτε ἔλαμψεν ὁ πυρσὸς τῶν θεαρέστων ἔργων, διὰ τοῦτο καὶ ὑπὲρ ἄλλοτε ποτε πλήθος

τότε ἀνθρώπων ἀξίων τοῦ φωτός ἐφωτίσθη.

Ἐβλεπον οἱ τότε ἄνθρωποι τόσην καθαρότητα εἰς τὰ ἦθη, τόσην περιφρόνησιν τῶν ἐπιγείων, τόσην ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον, τόσην ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς, τόσην ἀρετὴν εἰς πάντα τὰ ἔργα τῶν Ἀποστόλων· ἔβλεπον ὅτι οἱ μὲν πιστεύοντες, ἐπώλουν τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, καὶ ἔβαλλον τῆς τιμῆς αὐτῶν τὰ ἀργύρια παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων· οἱ δὲ Ἀπόστολοι μετήρχοντο αὐτὰ πρὸς διατροφήν καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς χρείας τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν καὶ πάντων τῶν δεομένων· ἔβλεπον ἐκεῖνο τὸ ἐπουράνιον κοινόδιον, ἐν ᾧ οὐδεὶς εἶχεν ἴδιον πρᾶγμα, ἀλλ' ἦσαν πάντα κοινά· ἔβλεπον μεταξύ τῶν πιστευόντων τόσην ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην καὶ συμφωνίαν, ὥσε ἐφαίνετο μία καὶ ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ ὄλου ἐκεῖνου τοῦ πλήθους. Εἶδον μετὰ πόσης φρονήσεως καὶ ἀπροσπαθοῦς οἰκονομίας καθησύχασαν εὐθύς τὸ μικρὸν τοῦ γογγυσμοῦ σκάνδαλον, ριζόθεν αὐτὸ ἀνασπᾶσαντες· ἔβλεπον, λέγω, τὰ ὑπέρλαμπρα φῶτα πασῶν τῶν ἀρετῶν τῶν ἀποστόλων, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐφωτίζοντο, φωτιζόμενοι δὲ ἐγνώριζον τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τὴν ἀλήθειαν· μία ὁμῶς μεταξύ τῶν ἄλλων Ἀποστολικῶν ἀρετῶν ὑπερλάμπουσα, οὐ μόνον κατεφώτιζε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία ἦν διὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν, ἡ γοῦν ἡ μεγάλη ἀρετὴ τῆς ἀνεξικακίας. Αὕτη κατώκησεν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀποστόλων, καὶ αὕτη συνήργησε πρὸς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ κόσμου.

Πραξ. 4.
32.

Πόσον ἠγάπησαν οἱ Ἀπόστολοι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν θεῖον αὐτῶν διδάσκαλον καὶ σωτῆρα, φανερόν ἐστι, καὶ οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως ἔχει χρεῖαν· διότι αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ οὐ μόνον ἐγκατέλιπον πατρίδα καὶ οἰκίαν, φίλους καὶ συγγενεῖς, καὶ πάντα ὅσα εἶχον· οὐ μόνον μετὰ μεγάλης προθυμίας εἰσέβησαν εἰς μακρὰς ὁδοπορίας, εἰς καθημερινούς κινδύνους, εἰς ἐπιθανατίους κακουχίας, διωγμούς ὑποφέροντες καὶ ῥαβδισμούς καὶ φυλακὰς καὶ βασάνους· ἀλλὰ καὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς καταφρονήσαντες, παρέδωκαν ἑαυτοὺς εἰς θάνατον. Ὅταν οὖν ἑβλεπον ἐκείνους τοὺς ἱερεῖς καὶ ἄρχοντας τοῦ συνεδρίου, οἵτινες ἀδίκως κατέκριναν εἰς θάνατον τὸν ἀναμάρτητον Ἰησοῦν· ὅταν ἑβλεπον ἐκείνους τοὺς στρατιώτας, οἵτινες ἐπέκτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐβράβισαν, καὶ ἐκολάφισαν, καὶ ἐφραγγέλωσαν, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν· ποῖα ἄρα γε κινήματα ἐποίει τότε ἡ φύσις κατ' αὐτῶν; ἄρα γε οὐκ ἐξάνιστατο κατ' αὐτῶν τῆς μνησικακίας ὁ λογισμὸς λέγων· Οὗτοί εἰσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐξέτειναν ἀδίκους χεῖρας, καὶ θανάτῳ ἀσχήμονι ἐθανάτωσαν τὸν διδάσκαλον ὑμῶν καὶ σωτῆρα τοῦ κόσμου; οὗτοί εἰσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες οὐ μόνον ἐσταύρωσαν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνδοξὸν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν παντὶ τρόπῳ κατακρύψαι ἐσπούδασαν; αὐτοὶ εἰσιν οἱ ἐπίβουλοι τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Ὅθεν ἀνάξιοί εἰσι τῆς ἀκροάσεως τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καὶ τῆς υποδοχῆς τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀπολαύσεως

τῆς σωτηρίας. Φύγετε οὖν ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀποστρέψατε ἀπ' αὐτῶν τὸ πρόσωπον ὑμῶν, καὶ ἐγκαταλείψατε αὐτοὺς εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἰδίας ἀπωλείας· ἄρα γε οὐκ ἔλεγε ^{Ῥωμ. 7. 23.} ταῦτα πρὸς αὐτοὺς ὁ νόμος ὁ ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ὁ ἀντιστρατευόμενος τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς, καὶ βιάζων ἡμᾶς, ἵνα πράξωμεν ἐκεῖνα ὅσα οὐ θέλομεν; Περὶ τούτου οὐδὲως ἀμφιβόλλεις, εἰὰν στοχασθῆς, ὅτι ἄνθρωποι ἦσαν καὶ αὐτοὶ καθὼς καὶ ἡμεῖς.

Βλέπε ὅμως τὴν τῆς ἀνεξικακίας αὐτῶν ὑπέρλαμπρον μεγαλειότητα. Ἄρχονται αὐτοὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἐνδον τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶντος καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ, ἐν μέσῳ ἐκείνων τῶν Ἱερέων καὶ Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, καὶ ἐν μέσῳ ἐκείνων τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες κατέκριναν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν, σταυρώσαντες ἐν μέσῳ δύο ληστῶν. Τί δὲ κηρύττουσιν εἰς αὐτούς; Κηρύττουσι μετάνοιαν, καὶ προτρέποντες αὐτοὺς ἵνα πιστεύσωσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· ὑπόσχονται εἰς αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος τὰ χαρίσματα. « Μετανοήσατε, ἔλεγον » πρὸς αὐτούς, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος » ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς » ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· καὶ λήψεσθε τὴν δωρεάν » ἂν τοῦ ἀγίου Πνεύματος. » Τί δὲ ἄλλο ἐστὶ τοῦτο, εἰμὴ προθυμία πρὸς τὸ εὐεργετῆσαι ἐκείνους, οἵτινες παρέδωκαν εἰς σαυρικὸν θάνατον τὸν Χριστόν, ὃν αὐτοὶ τοσοῦτον ἠγάπησαν, ὥς ὑπὲρ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ ὄλον τὸν κόσμον καὶ τὴν ἰδίαν αὐ-

τῶν ζωῶν κατεφρόνησαν; τοῦτο δὲ τί ἄλλο ἐστίν, εἰμὴ ἀνεξικακία καρδίας, καὶ τελεία ἀμνησικακία;

Δυσκόλως βλέπομεν ἐν ἰλαρῷ ὄμματι τοὺς βλάφαντας ἐκείνους τοὺς φίλους, οὓς ἡμεῖς καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπῶμεν· δυσκόλως ἀμνημονοῦμεν τὴν βλάβην καὶ ἀδικίαν τὴν γενομένην πρὸς τοὺς ἠγαπημένους ἡμῶν φίλους· οὐδεὶς δὲ ἀγωνίζεται παντὶ τρόπῳ ἵνα εὐεργετήσῃ τοὺς φονεῖς τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτοῦ φίλου. Μόνη ἢ τῶν θείων ἀποστόλων ἀμνησικακία ἐτελείωσε τὸ μέγα κατόρθωμα· αὐτοὶ ἀφιέρωσαν πάσας τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις ἵνα εὐεργετήσωσι τοὺς ἐχθροὺς καὶ διώκτας, καὶ φονεῖς τοῦ ὑπ' αὐτῶν ὑπὲρ πάντα ἀγαπηθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ, νοουθετοῦντες καὶ διδάσκοντες αὐτοὺς τῆς αἰωνίου σωτηρίας αὐτῶν τὰ ἅγια μαθήματα.

Ἀκούσατε δὲ καὶ ἔτι περισσοτέραν ἀνεξικακίαν. Ἀληθῶς πολλὰ ἀνεξικακός ἐστιν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εὐεργετῆ τοὺς φονεῖς τοῦ φίλου αὐτοῦ, πλὴν πολλῷ περισσότερον ἀνεξικακός ἐστίν ἐκεῖνος, ὅστις εὐεργετῆ τοὺς ὑβρίζοντας καὶ δέροντας αὐτόν. Διότι διὰ τὴν ἐν ἡμῖν φιλαυτίαν, καὶ πολλὰ ἀγαπῶμεν τὸν φίλον, ἀγαπῶμεν ὁμῶς ἑαυτοὺς περισσότερον ἢ ἐκεῖνον. Οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἐφάνησαν εὐεργεταὶ οὐ μόνον τῶν σαυρωσάντων τὸν ὑπερηγαπημένον αὐτοῖς Ἰησοῦν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν διωκόντων καὶ τυραννούντων αὐτοῦς. Ὁταν οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ ὁ Ἄννας ὁ Ἀρχιερεὺς

καὶ ὁ Καϊάφας, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, ἤκουσαν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι κηρύττουσι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ τῶν θαυμάτων βεβαιοῦντες τὸ κήρυγμα, καὶ ὅτι χιλιάδες ἀνθρώπων πιστεύουσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τότε συναχθέντες καὶ σήσαντες ἐν μέσῳ αὐτῶν τοὺς ἀποστόλους ἐφοβήρισαν αὐτοὺς αὐσηρῶς, παραγγείλαντες αὐτοῖς, ἵνα εἰς τὸ ἐξῆς μηδὲ διδάσκωσι, μηδὲ τὸ καθόλου λαλῶσι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τί δὲ ἐποίησαν οἱ Ἀπόστολοι ταῦτα ἀκούσαντες; ἄρα γε ἐκάκισαν κατὰ τῶν φοβηρισάντων αὐτούς; ἄρα γε εἶπον· Ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες τὴν σωτηρίαν ὑμῶν, σπεύδομεν ἀποκαλύψαι ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως· ἐπειδὴ δὲ οὐ θέλετε, ἀλλὰ φοβερίζετε ἡμᾶς, ἡμεῖς εἰς τὸ ἐξῆς σιωπήσομεν, ὑμεῖς δὲ κληρονομήσετε τὴν εἰς τοὺς ἀπειθεῖς ἡτοιμασμένην κόλασιν; Οὐχί, οὐδὲν τούτων εἶπαν, Ἀλλὰ πρῶτον μὲν μετὰ πάσης πραότητος ἀποκριθέντες, κατέστησαν αὐτοὺς κριτὰς ταύτης τῆς ὑποθέσεως· « Κρίνατε, » λέγουσι πρὸς αὐτοὺς, ὑμεῖς, εἰ δίκαιόν » ἐστίν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὑμῶν ἀκοεῖν » μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ. Οὐ δυνάμεθα γὰρ » ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. » Ἐπειτα προσευχηθέντες, καὶ ζητήσαντες τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ τὴν βοήθειαν, πάλιν μετὰ παρρησίας ἐσπούδαζον εὐεργετήσαι αὐτοὺς, τοῦ θεοῦ τὸν λόγον κηρύττοντες.

Καὶ οἱ μὲν ἀπόστολοι μηδὲ μνησικακήσαντες πάλιν κηρύττουσιν, οἱ δὲ

Πραξ. 4.
19, 20.

Ἰουδαῖοι θεομαχοῦντες κατακλείουσιν αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐπειδὴ ἄγγελος κυρίου ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, αὐτοὶ δὲ ἐλθόντες εἰς τὸ ἱερόν θαρσαλέως ἐδίδασκον, ἀρπάσαντες αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ διὰ στρατιωτικῆς χειρὸς, παρέστησαν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου αὐτῶν. Ἐκεῖ δὲ οἱ ἄδικοι καὶ ἀπάνθρωποι ὑβρίσαντες αὐτοὺς καὶ δειραντες ἀνιλεῶς, ἐξέβαλον καὶ ἐδίωξαν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. Τί δὲ ἐποίησαν οἱ ταῦτα παθόντες ἀπόστολοι; ἐμίσησαν τοὺς ὑβρίσαντας καὶ ραβδίσαντας αὐτούς; ἔπαυσαν τὸ κήρυγμα; ἢ καὶ ἐλυπήθησαν, ἢ ἐταράχθησαν, ἢ ἐσκυθώπασαν; οὐχί. Ἀκούσατε δὲ τί ἐποίησαν.

Πρξ. 5.
41.

« Οἱ μὲν οὖν, λέγει ὁ θεῖος ἱστορικός, ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι. » Ὡ ἀνεξικακίας ὑπερβολή· τὴν καταφρόνησιν καὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀτιμίας λογίζονται δόξαν καὶ ἀξιώματα. Ὡ ἀμνησικακίας τελειότης· οἱ ῥαβδισμοὶ προξενουσι χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν εἰς τὰς ἀνεξικάκους τῶν ἀποστόλων καρδίας. « Ἐπορεύοντο, λέγει, χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου. » Διατί δὲ ἔχαιρον; « Ὅτι ἠξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀτιμασθῆναι. » Μετὰ δὲ τὰς ὕβρεις καὶ τὰς πληγὰς προθύμως κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πάλιν καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑβρίσαντας καὶ ραβδίσαντας εὐεργετοῦσι κηρύττοντες τῆς σωτηρίας τὸν λόγον. « Πᾶσαν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύσαν-

» το διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. » Τοῦτο ἀληθῶς ἐστὶν ἀκακία πλήρης ἀγιότητος.

Ποῖος ἄνθρωπος νομίζει τὰς ὕβρεις τιμὴν, καὶ τὴν καταφρόνησιν ἀξίωμα; ποῖος ἄνθρωπος χαίρει, ὅταν ραβδίζωσιν αὐτὸν οἱ ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετούμενοι; ποῖος ἄνθρωπος ἀτιμαζόμενος καὶ ραβδίζόμενος ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντων, πάλιν εὐεργετεῖ αὐτούς; Οὐαὶ ἡμῖν τοῖς τρισαθλίοις, ὅτι οὐδόλως μιμούμεθα ταῦτα τὰ ἅγια παραδείγματα. Ὅταν ἐγὼ συμβουλεύω τινα τὰ συμφέροντα αὐτῷ, καὶ ἐκεῖνος μὴδὲ δέρι, μὴδὲ ἐλέγχῃ, μὴδὲ φοβερίζῃ με, μὴδὲ λέγῃ μοι, σιώπα, σημεῖα δὲ μόνα ὀργῆς ἐμφανίζει εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐγὼ τότε εὐθύς κακίζω, καὶ σιωπῶ, καὶ κλείω τὸ σῶμα μου, καὶ σρέφω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐγκαταλείπω αὐτὸν εἰς τῆς ἀπαιτίας αὐτοῦ τὸν βυθόν. Καὶ ὁ μὲν τρισμακάριος Παῦλος μεγαλοφώνως παρακαλεῖ ἡμᾶς, λέγων· « Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς » μιμηταί μου γίνεσθαι. » Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ. Ἡμεῖς δὲ ὡς κωφοὶ καὶ ἀναίσθητοι μὴδόλως ἀκούοντες τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ἰκεσίαν, μὴδὲ αισθανόμενοι τὴν ἐξ αὐτῆς σωτηριώδη ὠφέλειαν, τόσον μακρὰν ἀπέχομεν ἀπὸ τῆς μιμήσεως τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ παραδείγματος, ὅσον ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς. Οὐαὶ ἡμῖν τοῖς τρισαθλίοις, ὅτι οὐδόλως γνωρίζομεν πόσον ὕψος ἔχει τῆς ἀνεξικακίας ἢ ἀρετῆς, καὶ πόσον μεγάλα καὶ θαυμασὰ ἔργα κατήρθωσεν αὐτὴ εἰς πᾶσαν τὴν αἰκαιμένην.

1. Κορ. 6:
16. 3 11 5:

Ἡ μεγάλη ἀρετὴ τῆς ἀνεξικακίας ἐγένετο πρόξενος τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας. Τοῦτο φαίνεται παράδοξον καὶ ἀλλόκοτον, ὁμως ἐστὶ βέβαιον καὶ ἀληθέστατον. Ἀκούσατε τὴν ἀπόδειξιν· χωρὶς πίστεως οὐδεὶς δύναται σωθῆναι· μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ θεηγόρος Παῦλος, λέγων· «Χωρὶς δὲ πίστεως ἂ ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι.» Οὐδεὶς δὲ πιστεύει χωρὶς κηρύγματος. Ἐπιβεβαίωσι τοῦτο ὁ αὐτὸς ἀπόστολος· «Πῶς δὲ πιστεύουσι, ἂ λέγει, οὐ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσαντος;» Ἐπέμψθησαν ἀληθῶς παρὰ θεοῦ, οἱ ἀπόστολοι εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ἵνα κηρύξωσι τὴν εὐαγγελικὴν πίστιν. «Παρευθέντες, εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Κύριος, εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει.» Ἄλλ' ἐὰν οἱ ἀπόστολοι οὐκ ἦσαν ἀνεξικακοί, ἀλλὰ μνησικακοὶ καὶ ἐκδικητικοί, ταυτέστιν, ἐὰν αὐτοὶ, ὅτε ὕβριζον αὐτοὺς, οὐκ εὐλόγουν, ἀλλ' ἀνθύβριζον τοὺς ὑβρίζοντας· καὶ ὅταν ἐδίωκον αὐτοὺς, οὐκ ὑπέφερον τὸν διωγμὸν, ἀλλ' ἀπεσρέφαντο τοὺς διώκτας· καὶ ὅταν ἐβλασφήμουν αὐτοὺς, οὐ παρεκάλουν τοὺς βλασφημοῦντας, ἀλλ' ὠργίζοντο καὶ ἔφευγον αὐτοὺς· ἀρά γε ἐπέστρεφεν ὁ κόσμος; ἀρά γε ἐπίστευε τόσον ἄμετρον πλῆθος ἀνθρώπων; οὐχί. Ἐὰν οἱ ἀπόστολοι οὐκ εἶχον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τὴν μακαρίαν ἀρετὴν τῆς ἀνεξικακίας, ἀλλ' ἦσαν μνησικακοὶ καὶ ὀργίλοι καὶ ἐκδικητικοί, ἔκλειον ἀναμφιβόλως τὸ στόμα, καὶ ἔστρεφον τὰ ὦτα, καὶ ἐμίσησαν τοὺς ἀδικῶντας καὶ διώκοντας αὐτούς. Ὅταν ἔπαυε

τῆς πίστεως τὸ κήρυγμα, ἐπομένως, μηδὲνός κηρύττοντος, ἔμενον οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπιστίας· τῆς ἀνεξικακίας οὖν κατόρθωμά ἐστὶν ἡ ἐπιστροφή τοῦ κάσμου.

Ἐὰν δὲ στοχασθῆς, πόθεν προέρχονται πάντα τὰ κακά, ὅσα εἰς τὸν κόσμον γίνονται, βλέπεις, ὅτι τὰ περισσότερα συμβαίνουσι, ἐπειδὴ ἔφυγεν ἡ ἀνεξικακία ἐκ τῆς καρδίας ἡμῶν, ἀντ' αὐτῆς δ' ἐρριζώθη ἡ μνησικακία καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως. «Ἀνένδεκτόν ἐστιν, εἶπεν ὁ Κύριος, μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα.» Ἄνθρωποι σάρκα φοροῦντες, τὸν κόσμον οἰκοῦντες, ὑπὸ τοῦ διαβόλου πειραζόμενοι, εὐκολὰ καὶ διὰ λόγου καὶ διὰ ἔργου παροργίζομεν ἀλλήλους. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐσμεν ἀνεξικακοί, διὰ τοῦτο ἄλλος τὸν ἄλλον οὐχ ὑπαφέρει, ἄλλος τοῦ ἄλλου τὸ σφάλμα οὐ συμπαθεῖ. Διὰ ἕνα λόγον πληκτικόν, πολλάκις δὲ καὶ διὰ ἕν περιφρονητικόν σχῆμα πόσον ὀργίζομεθα καὶ ἀγανακτοῦμεν, πόσον ἀπεσρέφομεθα καὶ μισοῦμεν τοὺς ἀδελφούς; διὰ μίαν εὐτελεῆ καὶ πρόσκαιρον ζημίαν, πόσαι ἐπιβουλαὶ, πόσαι συκοφανταί, πόσαι ψευδομαρτυρίαι, πόσαι ταραχαί, πόσαι μάχαι, πόσα σκάνδαλα, πόσα ἔλεεινά, καὶ φοβερά ἀμαρτήματα; ἐὰν βάλης εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀνεξικακίαν, τότε βλέπεις ὅτι γίνονται οἱ ἄνθρωποι «Ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.» τότε ἂ ἐπιβουλαί, καὶ εἰς ὑπαφέρει τοῦ ἄλλου τὴν ἀσθένειαν, καὶ συμπαθεῖ τὸ τούτου σφάλμα· τότε βλέπεις τοῦτον εὐλογοῦντα τοὺς ὑβρίζοντας, ἐκείνων

Ρωμ. 12.
17.

ἀγαθοποιούντα τοὺς διώκοντας, τὸν ἄλλον
μὴ ἀποδιδόντα κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἀλλὰ
προϊοσούμενον, « Καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀν-
θρώπων » τότε ἐκλείπουσι τὰ κακὰ ἐκ
τῆς γῆς, ἑλέπεις δὲ τὴν ἀγαθότητα εἰς τὰ
ἔθνη, τὴν εἰρήνην εἰς τὰς πολιτείας, τὴν
ἀγάπην εἰς τὰς ἀμνηύρεις, τὴν ἐκπλήρω-
σιν τῶν νόμων εἰς πάντα τόπον· ἑλέπεις
τότε ἐκπληρουμένην τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου
διδασχθεῖσαν εἰς ἡμᾶς προσευχὴν, ἧγουν
τό, « Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γεννηθῆτω
τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς. » Ἐκπληροῦσι τότε τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ οἱ ἐπὶ γῆς ἄνθρωποι, καθὼς καὶ οἱ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἄγγελοι. Ἐρχεται τότε

Ματθ. 6.
10.

ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους,
τούτέστι βασιλεύει εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν
ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλὰ τίς δύναται φυτεῦσαι εἰς τὴν καρ-
δίαν τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀνεξικαχίας τὴν
μεγάλην καὶ θαυμασίαν ἀρετὴν; καὶ τίς
ἄλλος, παντοκράτωρ Κύριε, εἰμὴ σὺ ὁ πα-
νοικτίρμων καὶ παντοδύναμος; Σὺ οὖν,
Κύριε, ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος ἐξαπόσειλον
αὐτὴν ἐξ ὕψους κατοικητηρίου σου εἰς τὰς
φυχὰς ἡμῶν· ἵνα δι' αὐτῆς ἀλλήλων τὰ βά-
ρη βαρᾶζοντες, ἀναπληρώσωμεν τὸν θεῖον
καὶ σωτήριον νόμον σου, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ σωτῆρι ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Γαλ. 6. 2.